

РЕЦЕНЗІЯ

*на дисертацію Ковальчук Ірини Станіславівни
«Формування професійної компетентності
майбутніх фахівців фармації в процесі вивчення хімічних дисциплін
засобами інноваційних технологій»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка
за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)*

На сьогодні в Україні триває процес реформування професійної освіти, пов'язаний з переглядом Стандартів освіти, їх оновленням, затвердженням і розробкою й запровадженням Професійних стандартів за професіями. Метою такої діяльності виступає приведення вітчизняних критеріїв та стандартів освіти у відповідність до європейських вимог. Наразі оновлення Стандарту фахової передвищої освіти спеціальності «226 Фармація, промислова фармація» та затвердження Професійних стандартів за спеціальностями асистента фармацевта та фармацевта в 2023 році додатково посилюють актуальність дисертаційної роботи для сучасної професійної освіти.

Водночас зміни у сфері виробничих технологій обумовлюють потужний розвиток технічних засобів реалізації професійної діяльності, а, відповідно, і засобів оволодіння професійною компетентністю, тому виникає необхідність формування у майбутніх фахівців особливих «надпрофесійних» знань, умінь і навичок, властивостей, якостей і здібностей у процесі здобуття фахової передвищої освіти засобами, методами та формами навчання, які є інноваційними, а отже, забезпечують професійну мобільність і конкурентоспроможність майбутніх фахівців на ринку праці.

Актуальність дослідження проблеми формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармації зумовлена реалізацією в Україні курсу освітніх реформ вищої школи, що має задовольнити потреби особистості у здобутті освітнього ступеня та забезпечити якісну фахову

підготовку для подальшої її реалізації у професійній діяльності. Особливо актуальною в сучасних умовах стає розробка теоретичних положень і практичних рекомендацій з підвищення професійної компетентності майбутніх фахівців. Тому вибір теми наукового дослідження «Формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармації в процесі вивчення хімічних дисциплін засобами інноваційних технологій» є, безумовно, актуальним і своєчасним.

Дисертаційна робота Ковальчук Ірини спрямована на подолання низки суперечностей між: потребами сучасного суспільства у висококваліфікованих фахівцях фармації та недостатнім рівнем їх підготовки у традиційній системі фахової фармацевтичної освіти; необхідністю впровадження ефективних новітніх технологій, форм, методів, прийомів та сучасних засобів навчання та недостатньою обізнаністю викладачів з методикою впровадження їх у процес вивчення хімічних дисциплін; потребою в інтеграції хімічних дисциплін у професійну діяльність та фрагментарною практикою реалізації принципу професійного спрямування в процес підготовки майбутніх фахівців, що дає змогу констатувати наявність проблеми і робить актуальним проведення дослідження у визначеному напрямі.

Представлена робота складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків. Така структура дозволила авторці детально розглянути різні аспекти підготовки майбутніх фахівців фармації у закладах фахової передвищої освіти. Так, у першому розділі систематизовано матеріали з теоретичних основ дослідження проблеми формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармації у процесі вивчення хімічних дисциплін засобами інноваційних технологій: проведено аналіз понятійного апарату дослідження, з'ясовано та уточнено сутність понять *«компетентність»*, *«професійна компетентність»*, *«професійна компетентність фахівця фармації»*, *«засіб»*, *«інновація»*, *«педагогічна інновація»*, *«технологія»*, *«педагогічна технологія»*, *«інноваційна технологія»* тощо. Виокремлено та проаналізовано ефективні

методологічні підходи (*системний, діяльнісний, інтегративний, компетентнісний, особистісно орієнтований, технологічний*) до проблеми формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармації в процесі вивчення хімічних дисциплін засобами інноваційних технологій. Обґрунтовано значення хімічної підготовки у формуванні професійної компетентності майбутніх фахівців фармації, яка включає в себе загальні, спеціальні та інтегральну компетентності, від рівня сформованості яких залежить готовність до професійної діяльності та її ефективність. Розглянуто особливості вивчення хімічних дисциплін у закладах фахової передвищої освіти фармацевтичного сектору з урахуванням виокремлених наукових підходів та принципів навчання.

У другому розділі описане моделювання процесу формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармації засобами інноваційних технологій. Дисертантка виокремила та проаналізувала педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармації у процесі вивчення хімічних дисциплін; визначила та описала сутність, критерії, показники та рівні сформованості професійної компетентності майбутнього фахівця фармації.

На особливу увагу заслуговує модель формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармації у процесі вивчення хімічних дисциплін засобами інноваційних технологій, що розроблена як педагогічна система і враховує особливості структурних компонентів професійної компетентності та етапи її формування. Модель складається з таких структурних блоків: *цільового, методологічного, змістового, технологічного, діагностувально-результативного*, які взаємопов'язані й функціонують для досягнення єдиного кінцевого результату. Науково-педагогічні працівники, які здійснюють підготовку здобувачів визначеної спеціальності, мають можливість системно уявити цей процес.

Достовірність одержаних результатів, описаних у третьому розділі, підтверджена теоретичними й емпіричними методами дослідження, що

адекватні завданням та результатам експериментальної перевірки з математичною обробкою отриманих даних. Позитивна динаміка показників рівня сформованості професійної компетентності майбутніх фахівців фармації наочно представлена діаграмами. Висновки ґрунтовно описують результати дослідження, співвідносяться з поставленими завданнями і характеризують ступінь їх розв'язання. Результати дослідно-експериментальної роботи загалом підтвердили позитивний вплив розробленої моделі та технології її реалізації в освітньому процесі закладів фахової передвищої освіти, що здійснюють підготовку майбутніх фахівців спеціальності «226 Фармація, промислова фармація».

Наукова проблематика праці важлива для формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармації в процесі вивчення хімічних дисциплін засобами інноваційних технологій.

Позитивно оцінюючи наукове та практичне значення результатів дослідження Ковальчук Ірини Станіславівни, вважаємо за доцільне висловити деякі побажання та дискусійні пропозиції:

1. В описі другої педагогічної умови – *підготовка та впровадження професійно орієнтованого науково-методичного забезпечення*, яке має особливе значення в процесі формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармації наводиться значна кількість результатів опитування школярів-старшокласників закладів загальної середньої та здобувачів-першокурсників вищої освіти та їх аналіз (підрозділ 2.1). Проте цікавим, на нашу думку, було б опитування науково-педагогічних і педагогічних працівників щодо ефективності реалізації такої педагогічної умови, адже підготовка та впровадження науково-методичного забезпечення більшою мірою стосується діяльності викладача, а не здобувача.

2. Розроблена авторська структурна модель формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармації у закладах фахової передвищої освіти (підрозділ 2.3) чітко та достовірно відображає організацію освітнього процесу, використання сучасних ефективних інноваційних технологій

навчання, зокрема на заняттях хімічних дисциплін. Дисертантка визначає хімічну підготовку важливою для формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармації, адже (підрозділ 1.3) 25% результатів навчання відповідно до Стандарту фахової передвищої освіти зі спеціальності 226 Фармація, промислова фармація галузі знань 22 Охорона здоров'я освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» формується на заняттях хімічних дисциплін (табл. 1.1). Також в роботі докладно розглянуті можливості різноманітних адаптаційних процесів. Проведене ґрунтовне опитування випускників закладів загальної середньої освіти, здобувачів вищої освіти щодо ставлення до хімії. Цікавим було б висвітлення точка зору авторки щодо можливості адаптації розробленої моделі та технології її реалізації в умовах оновлення програми з хімії для закладів загальної середньої освіти, довготривалого дистанційного навчання, відсутності експериментальної підготовки випускників закладів загальної середньої освіти.

Побажання та дискусійні пропозиції не є принциповими і жодним чином не зменшують позитивної оцінки роботи, її наукової цінності, актуальності та практичного значення.

Висновок щодо відповідності дисертації чинним вимогам.

Загальний аналіз роботи підтверджує самостійність і цілісність проведеного дослідження, його актуальність і високий науковий рівень, теоретичне та практичне значення. Наукові положення, висновки та рекомендації, зазначені в роботі, достатньо повно викладено в опублікованих здобувачем наукових працях. У дисертаційному дослідженні Ковальчук Ірини Станіславівни відсутні порушення академічної доброчесності.

За своєю актуальністю, ступенем новизни, постановкою та способом розв'язання поставлених завдань, теоретичною і практичною значущістю, обґрунтованістю одержаних результатів дисертація на тему «Формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармації в процесі вивчення хімічних дисциплін засобами інноваційних технологій» відповідає вимогам Наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 р. «Про

затвердження Вимог до оформлення дисертацій» (zareєстрованого в Міністерстві юстиції України від 03 лютого 2017 р. за № 155/30023) та Постанові Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» та може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), а її авторка Ковальчук Ірина Станіславівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

РЕЦЕНЗЕНТ:

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри хімії Житомирського
державного університету
імені Івана Франка

Олена АНІЧКІНА

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ:
Начальник відділу кадрів Житомирського
державного університету
імені Івана ФРАНКА

